

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

จากการที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ให้ประชาชนกลุ่มผู้มีภูมิปัญญาและความชำนาญด้านการผลิต เป็นกลุ่มอาชีพเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ที่มุ่งสร้างความเจริญให้กับชุมชน เพื่อสร้างเศรษฐกิจให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการพัฒนาการผลิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนอีกด้วย และยังเป็นแนวคิดที่มีความสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.2544 : 24)

กลุ่ม กันเพ็ชรบ้านละคร 76 หมู่ 2 ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ได้จัดตั้งกลุ่มผลิตภัณฑ์หัวโขนและเครื่องประดับ เพื่อเป็นอาชีพตั้งแต่ พ.ศ. 2543 การดำเนินงานของกลุ่มได้รับการสนับสนุนจาก อบต. หนองโพ เริ่มจดทะเบียนเป็นหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สมาชิกในกลุ่มได้รับการฝึกอบรมจนสามารถผลิตสินค้าได้ดีขึ้น กลุ่มได้สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้มีหลายขนาดและมีคุณภาพ จึงส่งเข้าประกวดในการคัดสรรระดับประเทศ ได้รับระดับ 2 ดาว แต่เนื่องจากผลิตภัณฑ์ยังขาดบรรจุภัณฑ์ที่มีมาตรฐาน ทำให้ผลิตภัณฑ์ขาดความน่าสนใจ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือโดยการศึกษาพัฒนารูปแบบของบรรจุภัณฑ์ เพื่อแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีองค์การด้านการวิจัยและบริการวิชาการแก่ชุมชน มีหลักสูตรที่เปิดสอนหลายสาขา มีทำเลที่ตั้งในท้องถิ่น คณาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในท้องถิ่นจึงมีศักยภาพพร้อมที่จะออกแบบบรรจุภัณฑ์หัวโขนกลุ่มกันเพ็ชรบ้านละคร ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อศึกษาพัฒนารูปแบบของบรรจุภัณฑ์ แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม เป็นการสนับสนุนตามนโยบาย หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของรัฐบาล

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานออกแบบบรรจุภัณฑ์หัวโขนกลุ่มกันเพ็ชรบ้านละคร ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ คณะวิจัยจะลงพื้นที่ศึกษาร่วมกับชุมชนและท้องถิ่นและใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาศึกษา ค้นคว้า ทดลอง หาแนวทางในการออกแบบบรรจุภัณฑ์หัวโขนกลุ่มกันเพ็ชรบ้านละคร ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะส่งผลให้นักศึกษาเรียนรู้และคุ้นเคยกับระบบการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนกลุ่มกันเพ็ชรบ้านละคร ซึ่งเป็นพื้นที่การวิจัย อันจะส่งผลให้เกิดการผลักดันผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นให้มีคุณภาพในด้านการสร้างคุณค่าเพิ่ม และคุ้มครองสินค้าตามนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของรัฐบาล

1. เพื่อศึกษาศักยภาพพื้นฐานการดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์หัวโขนของกลุ่มกันเพ็ชร บ้านละคร หมู่ 2 ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาบรรจุภัณฑ์ที่มีอยู่ในท้องตลาด แล้วนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ
3. เพื่อออกแบบบรรจุภัณฑ์หัวโขนกลุ่มกันเพ็ชรบ้านละคร ที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของ ศิลปะไทย และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม และคุ้มครองสินค้า

1.3 คำถามของการวิจัย

1. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าชุมชนได้หรือไม่
2. การเพิ่มผลผลิตผลิตภัณฑ์ โดยการออกแบบเพิ่มความหลากหลายของตัวผลิตภัณฑ์สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชนได้หรือไม่

1.4 ขอบเขตการวิจัยด้านพื้นที่

กลุ่มกันเพ็ชรบ้านละคร ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์

1.5 คำนิยามศัพท์

กระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น อันเป็นกระบวนการขั้นตอนของการวางแผนร่วมกัน และปฏิบัติงานตามแผนดังกล่าว รวมทั้งมีส่วนร่วมในการควบคุมประเมินผล โครงการ และนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหา เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ธุรกิจชุมชนหมายถึง เป็นความร่วมมือระหว่างองค์กรเอกชน รัฐ ชุมชน เพื่อทำกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการรวมกลุ่มโดยชุมชนเพื่อประโยชน์ที่ยั่งยืน โดยใช้ภูมิปัญญาของชุมชนในการดำเนินธุรกิจร่วมกัน เพื่อสร้างความมั่นคงและพึ่งพิงตัวเองโดยมีสมาชิกร่วมมือร่วมใจกันผลักดันให้พัฒนามุ่งสู่ทิศทางใหม่เป็นการพัฒนาแบบองค์รวมทั้งยังเป็นหลักคิดหนึ่งจะพัฒนาชุมชนไปสู่สังคมชุมชนประชาธิปไตย ซึ่งอำนาจการบริหารปกครองเป็นของชุมชนอย่างแท้จริง

กลุ่มหรือเครือข่ายหมายถึง การที่สมาชิกแต่ละคนต่างมีความต้องการของตนเองแต่ความต้องการเหล่านั้นจะไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้หากสมาชิกต่างคนต่างอยู่ความจำกัดนี้ทำให้เกิดการรวมตัวกันบนฐานของผลประโยชน์ร่วมที่มากเพียงพอจะดึงดูดให้รวมเป็นเครือข่าย การรวมเป็นเครือข่ายจึงต้องตั้งอยู่บนฐานของผลประโยชน์ที่มีร่วมกันซึ่งผลประโยชน์ในที่นี้ครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและผลประโยชน์ที่ไม่ใช่ตัวเงินด้วย อาทิ เกียรติยศ ชื่อเสียง การยอมรับโอกาสในความก้าวหน้า ความสุขความพึงพอใจ

การออกแบบโครงสร้าง หมายถึง การกำหนดลักษณะรูปร่าง รูปทรง ขนาด ปริมาตร และส่วนอื่น ๆ ของวัสดุที่จะนำมาผลิต หรือประกอบเป็นบรรจุภัณฑ์ ให้เหมาะสมกับหน้าที่ใช้สอยและกรรมวิธี การผลิต

การบรรจุ การเก็บรักษา และการขนส่ง ผูกออกแบบบรรจุภัณฑ์มีบทบาทสร้างสรรค์ ให้เหมาะสมกับรูปทรงของผลิตภัณฑ์

กราฟิก (Graphic) เป็นคำมาจากภาษากรีกว่า Graphikos หมายถึงการเขียนภาพด้วยสีและเขียนภาพขาวดำ และคำว่า Graphein มีความหมายทั้งการเขียนด้วยตัวหนังสือและการสื่อความหมายโดยการใช้เส้น เมื่อรวมทั้งคำ Graphikos และ Graphein เข้าด้วยกันวัสดุกราฟิกจะหมายถึงวัสดุใด ๆ ซึ่งแสดงความจริง แสดงความคิดอย่างชัดเจน โดยใช้ภาพวาด ภาพเขียน และอักษรข้อความรวมกัน ภาพวาดอาจจะเป็นแผนภาพ (Diagram) ภาพสเก็ต (Sketch) หรือแผนสถิติ (Graph) หรืออาจเป็นคำที่ใช้เป็นหัวเรื่อง (Title) คำอธิบายเพิ่มเติมของแผนภูมิ แผนภาพ แผนสถิติ และภาพโฆษณา อาจวาดเป็นการ์ตูนในรูปแบบหรือประเภทต่างๆ ภาพสเก็ต สัญลักษณ์ และภาพถ่าย สามารถใช้เป็นวัสดุกราฟิกเพื่อสื่อความหมายในเรื่องราวที่แสดงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

โครงการออกแบบบรรจุภัณฑ์หัวโขน จากกลุ่มกันเพ็ชร บ้านละคร หมู่ 2 ต.หนองโพ อ.ตาคี จ.นครสวรรค์ ผู้จัดทำโครงการคาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการทำโครงการครั้งนี้คือ

1. ได้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายนอกและภายในชุมชน
2. ทราบถึงสภาพปัญหาและได้รูปแบบการประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนด้วยตนเอง การประสานความร่วมมือกันระหว่างประชาชนกับผู้ร่วมค้า และหน่วยงานราชการ ในส่วนการออกแบบบรรจุภัณฑ์
3. ได้รูปแบบบรรจุภัณฑ์และสามารถนำมาผลิตได้จริง และคุ้มครองสินค้า
4. เป็นการช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มกันเพ็ชร บ้านละคร ให้มีมูลค่าเพิ่ม